

הטנק של רמי מתן עם הפצועים הרבים המפונים. רישום, בזמן המלחמה, של סא"ל (במיל) קובי לפיד, שהיה תותחן בטנק של רמי. הציור בצבעי שמן, שמבוסס על הרישום, מוצג כיום בתערוכת קבע ביד לשריון בלטרון

קרב השריון בחווה הסינית

לוחמי השריון של חטיבה 14 ולוחמים אחרים שנטלו חלק במבצע "אבירי לב", הוטלו למשימה הכבדה והמסוכנת הזו, ומילאו אותה בנחישות, בעקשנות ובאומץ לב יוצאי דופן. המחיר ששילמו היה כבד ביותר - רבים מאוד לא חזרו, רבים אחרים חזרו פצועים בגופם או בנפשם. הכרה ותודה, גם אם באיחור, מעניקה משמעות ונחמה מסוימת על המחיר הכבד כל כך של הנופלים והפצועים ובני משפחותיהם

גלאי שריר*

רמי, ברטי ויפתח

15 באוקטובר 1973. יפתח ניסה להתרומם קצת בתוך המחפורת. פצעיו הקשים שנתנו דם והכאיבו לו. הלילה החשוך נצבע באדום-צהוב שהפיצו הטנקים שבערו קרוב אליו - טנקים מצריים וטנקים שלנו. לבדו בתוך שדה הקטל שסביבו. לכסיקון 251 במפת הקוד סיריוס.

מתוך טשטוש חושים עברו תמונות רבות בראשו: רק לפני זמן קצר ישב בצריח הטנק, מחלק פקודות, מאזין לקשר, יוצא לחלץ משטח האויב אחד-עשר חיילים שאותם העלו על הטנק שלו, ועכשיו, עכשיו הוא לבד, לבד עד אימה. לאחר העמסת אחד-עשר הלוחמים, טנק מצרי פגע בטנק שלו, והוא וחבריו הוטלו ממרומי הטנק על האדמה החולית. שמואל אוסלנדר, נהג הטנק, גרר את יפתח מפקדו למחפורת, למקום

הטנקים הפגועים של ירון פיק ויפתח יעקב, לצד טנק מצרי פגוע (צולם על ידי שלמה גבעתי, שבנו ירון גבעתי נהרג בטנק המרכזי, של ירון פיק)

שהיה מוגן יחסית, וישראל מרדר, הטען-קשר, החל לחבוש את פצעיו. ממוקם מסתורו ראה יפתח טנק מגיע ומחלץ את חבריו הפצועים, ושני טנקים נוספים מגיעים תוך זמן קצר, ומוציאים פצועים נוספים שנותרו בשטח.

יפתח חשב לעצמו: "אמיצים מאוד הבחורים האלה שחוזרים לגיהנום שוב ושוב", ושכח שלפני זמן קצר היה בדיוק כמותם. הוא נזכר בהוריו בקיבוץ מנרה, שוודאי נמים עכשיו את שנתם, ואינם יודעים את חוסר האונים הנורא של מצבו – זרועותיו ורגליו פצועות, לעמוד אינו יכול, וגם אם ישוּבו לחפשו, לא יוכלו למוצאו. מחשבתו נודדת לאחיו, קצין הצנחנים ביניה ג'ידי, שנלחם ברמת הגולן. הייאוש מתחיל לחלחל. האם שכחו אותי בשטח? האם אפול בשבי? ואם אפול בוודאי יהרגו אותי, לאור פציעתי הקשה. האם נשאר מי שיוציא אותי מכאן? הטנקים של ירון ושלי, פטון מסוג M48A3, החזקים כל כך, עומדים עכשיו קרוב אליי, אפופי להבות אש, ומגופם הבוּער מיתמר השמימה עשן שחור וסמך. הכרתו של יפתח מתערפלת. הוא מאבד אותה והיא חוזרת, הוא מאבד אותה שוב, ושוב היא חוזרת. ואז

נשמע טרטור מתקרב. כמה ערבה לאוזן המנגינה הזו, שום סימפוניה לא יכולה לה, לנהמת מנועו הרועם של טנק הפטון. בכל זאת לא שכחו אותי! איך יכולתי לחשוש שרמי ישכח אותי? והכרתו של יפתח מתערפלת שוב.

זמן מה לפני כן הורה מפקד פלוגה ז' בגדוד 79, סרן רמי מתן, למפקדי המחלקות יפתח יעקב וירון פיק, לצאת ולחלץ אחד-עשר לוחמים – צוותי הנגמ"ש והטנק של אלי מחלב ז"ל ושי ליפשיץ, שנתקעו במחפורת בלכסיקון 251, במסגרת משימת השריון לפתוח צירים ולכבוש את מתחם החווה הסינית וסביבתה. הפטון של ירון נעמד בעמדת חיפוי, ואת החיילים המחולצים החלו להעלות על הפטון של יפתח. צריך היה להזדרז כי מאוד מסוכן היה לטנקים לעמוד שם, בשדה הקרב. שני טנקים מצריים הגיחו. ירון הספיק לפגוע בראשון, אך השני ניצל תקלה בצידוד התותח של ירון, שיגר אליו שני פגזים מהירים ופגז נוסף לטנק של יפתח – שיגר ופגע. ועתה גם המחלצים נזקקו נואשות לחילוץ. מ-22 הטנקים הפעילים של הגדוד שעות ספורות קודם לכן, נותרו עתה 6 טנקים כשירים בלבד. המג"ד

עמרם מצנע נפצע. הסמג"ד נתן בן ארי, שנטל את הפיקוד, חשב ששיבה לגיא ההריגה היא טירוף, שחזרה לשם משמעה עוד הרוגים ועוד לוחמים תקועים ואבודים לגורלם בין מאות המצרים. אך רמי מתן, מפקד הפלוגה, לא ויתר ולא יכול היה לוותר. זה לא היה עניין של שיקול דעת או של מחשבה מעמיקה או של ניתוח קר. זה היה דחף שרמי לא יכול היה לשלוט בו, למרות הפחד ולמרות הרצון העז לחיות. רמי ששלח את הטנקים של קציניו יפתח וירון לחלץ את אחד-עשר הלוחמים מלכסיקון 251, לא יניח להשאירם שם, פצועים ומנותקים ללא חילוץ והצלה. רמי מיהר עם צוות הטנק שלו ללכסיקון 251, שם שכבו כעת 19 לוחמים, חלקם ללא רוח חיים, ורובם פצועים. בדרכו פגע ונטרל רמי טנק מצרי. על הטנק ששימש כעת אמבולנס העמיסו פצועים ככל שהיה אפשר, ודהרו לתחנת האיסוף בסגול 134, לקבלת עזרה ראשונה.

עדיין נותרו לוחמים בשטח וצריך היה לחלצם. אל רמי הצטרפו הטנק של סגן זאב מינדז'גורסקי ונגמ"ש של קצין הארטילריה, ויחדיו הם שעטו בחזרה ללכסיקון 251. הטנק של זאב פגע פגיעה

* גלאי שריר, צנחן בשירותו הצבאי. המאמר נכתב בעיקרו באביב 2013, לרגל מלאות ארבעים שנה למלחמת יום הכיפורים, ונועד לציבור הרחב. בינתיים הוא מתפרסם כאן לראשונה, בביטאון השריונאים.

מפת אזור הקרב של חטיבה 14 בחווה הסינית. הוכנה על ידי שאול גרינברג, טנקיסט בקרב

ובטיסה הגיע לסדינים הנקיים של בית החולים. איכילוב במרכז תל אביב. חייו של יפתח ניצלו. בקרב בלכסיקון 251 נפלו הלוחמים ירון גבעתי, יוסף והבה, אלי מחלב, ציון סוויסה, ומשה רובינגר. סגן זאב מינדז'גורסקי, מפקד הטנק שעליו חולץ יפתח, נפל בקרב למחרת היום. שלושה ימים לאחר חילוץ, בעודו מחלים לאיטו בבית החולים, נתבשר יפתח על נפילתו של אחיו, בינה (בנימין) ג'דידי, בקרב ברמת הגולן.

הקרב

ביום הכיפורים, 6 באוקטובר 1973, חצו כוחות מצריים רבים מאוד את תעלת סואץ, תוך שהם שוטפים את הכוחות הישראליים הקטנים מאד שעמדו מולם. הכוחות המצריים ייצבו קו הגנה, בין השאר, ממזרח לציר לכסיקון (ראו מפה מצורפת), קילומטרים ספורים ממזרח לתעלה. ב-14 באוקטובר פתח הצבא המצרי בהתקפה גדולה, שנהדפה על ידי כוחות שריון של צה"ל, תוך שצה"ל מנצל את התבוסה המקומית של הצבא המצרי, לביצוע התקפת-הנגד ששם הקוד הצה"לי שלה היה מבצע "אבירי לב".

מטרת המבצע שהגו אריק שרון מפקד אוגדה 143 וקציניו, הייתה הכרעת המערכה בחזית הדרום, על ידי צליחת תעלת סואץ מערבה,

מתקשה להאמין למה שרואות עתה עינינו – התופת בהתגלמותה: אש, עשן, הבזקיי יריות והתפוצצויות רבות של תחמושת. ברטי "התרגל" למחסה השריון, ולפתע הוא חשוף לגמרי, נע על החולות לבדו, גלוי לעיני כל. הטנקים וכלי הרכב הרבים האחרים הבוערים מסביב, מאירים את אפלת הלילה, ומקלים עליו את מלאכת החיפוש, אך גם חושפים אותו עוד יותר לעיני האויב.

ברטי עובר משוחה לשוחה, אך מתקשה למצוא את יפתח בין עשרות ההרוגים והפצועים המצרים. לפתע נולד רעיון, ברטי מתקדם ממחפורת למחפורת ושואל חרש: "אתה יהודי?", "אתה יהודי?", ואחרי מספר פעמים נשמעת אנחה חלושה, חלושה מאוד, הנשמעת לברטי כמו צעקה – "אני יהודי, וקשה להיות יהודי!" וכמו שהמלאך גבריאל ירד משמים אל אליפלט, כך ירד ברטי אל יפתח, התכופף אל הקצין הפצוע, לחש באוזנו דברי הרגעה, והחל לגרור אותו בסרבולו השרוף אל טנק ההצלה. ברטי הצליח היכן שהמלאך גבריאל כבר לא הספיק. יפתח מונף אל סיפון הטנק בעזרת רמי גולן, ושוב חשים וממהרים שני הטנקים לתחנת האיסוף הגדודית, בה נמצאים הרופאים המסורים, ד"ר רחמני וד"ר זהר, שעובדים עם החובשים ללא לאות. ומשם יותר מאוחר, פונה יפתח עוד מזרחה ל"ססה",

ישירה ומטווח קרוב מאוד בטנק מצרי נוסף. ושוב חוזר ריטואל ההצלה: מעלים על סיפון הטנקים את הלוחמים, רובם פצועים, וממהרים לנקודת האיסוף. אט אט הנשימה חוזרת. מברכים על מי שהצילו, וכואבים מאוד את הנופלים שנותרו בשדה הקרב. מתאוששים, שותים מעט, אוכלים משהו קטן. ואז ניגש ישראל מרדר רמי ואומר – "יפתח נותר פצוע בשטח". "אתה בטוח?" – "בטוח", "אני חבשתי את פצעיו". רמי נושם עמוקות ומחשבה חולפת בראשו – לחזור בשלישית לגוב האריות... עד כמה אפשר להתל בגורל? הוא מתעשת וקורא שוב לזאב, מפקד המחלקה רב התושייה: "צריך לחזור ולחפש את יפתח". שוב מאיצים הפטונים הכבדים, נושפים ומתנשפים ומעלים עשן שחור ואבק סמיך בדרכם אל לכסיקון 251, אותו מקום ארוך שממנו יש לברוח הרחק ככל האפשר. הטנקים מתקרבים ונעצרים לאיטם. כמה מסוכן עכשיו לעמוד כך, בלילה המואר חלקית. העיניים מתאמצות ומחפשות את יפתח ומחפשות טנקי אויב שמהם יש להיזהר מאוד. צריך להציל וצריך להינצל. התותחן ברטי אחיון, מהטנק של זאב, קופץ למטה אל חול המדבר בדרכו לחפש את יפתח. ברטי שעד לאותו רגע היה סגור ומסוגר בצריח הטנק, וראה לפניו אך ורק זווית צרה ביותר,

והעברת כוחות שריון וחי"ר לעומק המערך המצרי – תכנית נועזת לכל הדעות. הכוח הלוחם המתואר בכתבה זו, כלל את חטיבת השריון 14 (הגדודים 79 ו-184), בפיקוד אל"ם אמנון רשף, שאליה סופחו גדודי השריון 87 ו-407, וכן כוחות צנחנים וסיירת שקד. המטרות של חטיבה 14 היו לאפשר לחטיבת צנחני המילואים, וכן לכוח שריון, להגיע לתעלת סואץ ולצלוח אותה מערבה, לעורף הצבא המצרי, וכן לאפשר לאמצעי צליחה נוספים להגיע לתעלה, כך שניתן יהיה להעביר עליהם כוחות לוחמים ואספקה גדולים יותר. משימת השריון הייתה לכן לפתוח את הצירים "לכסיקון", "עכביש", "טרטור" ו"נחלה", וכן לכבוש ולהשתלט על כל האזור עד ציר "אושה" בצפון, כולל מרחב ה"חווה הסינית". משימות כבדות, ואולי כבדות מדי, לחטיבה בודדת, גם אם מתוגברת (ראו ההיסטוריון הצבאי ד"ר עמירם אזוב בספרו "צליחה"). כוחות האויב ישבו באזור ציר לכסיקון ומצפון לצירים "טרטור" ו"אושה". כוחות מצריים גדולים אלה, שהיו מחופרים היטב, כללו שריון, חי"ר, תותחנים ועוד, והיו חמושים כמעט בכל כלי משחית אפשרי – טנקים, תול"רים, מקלעים כבדים, טילי נ"ט, מטולי נ"ט ואחרים. 15 באוקטובר אחר הצהריים. המח"ט אמנון רשף הציג ללוחמיו את פרטי תוכנית הקרב, וסיים את דבריו במילים "כל עם ישראל מאחוריהם!" אחד מחיילי המילואים ביקש את רשות הדיבור: "אדוני המח"ט, יש לי בקשה אחת ממך לפני הקרב, אולי אפשר להעביר את כל עם ישראל לפנינו?" הלוחמים פרצו בצחוק שהפיג לרגע קט את המועקה הכבדה. רבים מהם הביטו בשמש השוקעת והרהרו בתוך תוכם – האם נזכה לראות את השמש שוב זורחת? (ראו ספרו של ברטי אוחיון "נשארנו שם").

תנועת הכוחות החלה בשעה שש לפנות ערב. שיירה של 93 טנקים, מתוגברת בעשרות נושאי גייסות משוריינים וחזל"מים. ניתן רק לדמיין את עצמת הרעש וכמות האבק שהשיירה האדירה הזו יצרה, אף ללא ירי. טור הטנקים וכלי הרכב התקדם מערבה, מדרום לציר עכביש, ובהמשך עלה על ציר לכסיקון לכיוון צפון, תוך שהוא מאגף (בתחכום רב) ונע בעורף הכוחות המצריים העיקריים. לאחר שהגדודים 87 ו-79 עברו את צומת לכסיקון-טרטור, אחרי נסיעה שקטה יחסית וללא ירי, הטנק של רמי מתן, שבשלב זה היה בראש הטור השמאלי של החוד החטיבתי, ירה פגז על סוללת טילי נ"מ. מכאן "כאילו נפתחו שערי גיהנום", כדברי סא"ל אברהם אלמוג מג"ד 184 (מתוך "צליחה" של עמירם אזוב), וכוחות מצרים גדולים פתחו בירי מסיבי על כוחותינו. קרב קשה ביותר שבו נפגעו כוחות צה"ל רבים, התרחש בצומת לכסיקון-טרטור, כלומר באמצעו של הטור המשוריין הישראלי, שחלקו כבר עבר את הצומת.

במהלך הלילה הארוך הזה לחמו חיילי חטיבה 14 המתוגברת לפתיחת הצירים, בעקשנות שקשה לתארה. מצפון לציר טרטור רצו כוחות מצרים

גדולים במיוחד, שהסבו אבדות כבדות מאוד לכוחות שנעו עליו ממערב לכיוון מזרח. אריק שרון, ביצירתיות צבאית, ניצל את קרב הגבורה הזה בכך שהורה לכוח צנחני המילואים להתקדם לתעלה על ציר עכביש ובהמשך על ציר נחלה, עוד בטרם נכבש במלואו מסדרון המעבר אל התעלה. תודות ללחימת השריון העיקשת, התקדמו כמעט ללא הפרעה כוחות הצנחנים, רכובים על זחל"מים שנשארו אותם, עם סירות הצליחה, והגיעו לגדת התעלה. וכך בשעה 01:30 בלילה, בזמן שחטיבה 14 עדיין מקיזה את דמה ונלחמת בחירוף נפש על פתיחת הצירים ושמירת המסדרון הצר שמאפשר את התקדמות הצנחנים, חצו את התעלה שש הסירות הראשונות של צנחני המילואים. כוחות צנחנים נוספים חצו את התעלה בהמשך הלילה, וכוח טנקים ראשון וקטן חצה ב-06:00 בבוקר. חצייה זו, שתוגברה באופן משמעותי מאוד בימים שלאחר מכן, הביאה בסופו של דבר להתמוטטות הצבא המצרי, ובמחיר כבד של נפילת חללים רבים נוספים שלנו.

תיאור של עוצמת קרבות השריון באותו לילה, אפשר למצוא בחוברת של כוח צנחנים (פלוגה ו' מגדוד 202), בקטע המתאר את הקרב בצומת לכסיקון-טרטור, שצוטט בספרו של ד"ר עמירם אזוב "צליחה":

"בצומת 'טרטור' החל הגיהנום. בטור המשוריין נוצר נתק, ואנחנו נשארנו מאחור. האויב התאושש מההפתעה והקים מארב נ"ט בצומת. אנחנו והטנקים נכנסנו למלכודת. האש הייתה זוועתית. פצצות מרגמה ניתכו כמו גשם מטרים ספורים מהזחל"מים. טילי שמל וסאגרים עפו בלי הרף. אש טנקים, נק"ל, ממש תזמורת. את עיקר העבודה עשו הטנקים שירו ללא הפסקה בתנועה. הרגשנו כמו חתול שנקלע לקרב נמרים. היה חושך אימים, ירינו מדי פעם למקורות הירי, אך לא ראינו כלום. קליעים פגעו בדופנות הזחל"ם. נפגעו בסביבתנו 12 טנקים, ושני זחל"מים של 'שקד' חטפו פגיעה ישירה וכולם נהרגו. קפאנו במקומנו מרוב פחד וגשם הפצצות. תוך כדי נסיגה אחורה והתקדמות קדימה נתקלו הזחל"מים זה בזה. מסביב היו צעקות נוראיות להיזהר ו'חדל'. התפללנו שהזחל שלנו לא ייפגע. היו לנו כמה נפגעים. החילונו לפנות פצועים לתאג"ד. כל הזמן נענו בין הטנקים כדי שלא נהפוך למטרה..."

גם מפקד צנחני המילואים המיתולוגי, סא"ל מיכה בן ארי (קפוסטה), סיפר על הקרב בצומת לכסיקון-טרטור:

"לחימת השריון הזו הדהימה אותי. כל טנק שנפגע ואיש צוות נפגע בו, הוחלף על ידי לוחם אחר. כל מי שיכול, היה יוצא ורץ לעלות על טנק שחסר בו לוחם, ולהשלים את הצוות בלחימתו... מ"פ טנקים בשם גדעון גלעדי קיבל את המשימה לפרוץ את ציר 'טרטור', ולשם כך אסף כוח של כחמישה או שישה טנקים, והסתדר בשורה במקביל אלינו, ואנחנו היינו אמורים לצאת איתו למשימה. הכל התנהל תחת האש הכבדה שסביבנו. סוכם שגדעון עם הטנקים נע

ראשון, ואנחנו אחריו עם הזחל"מים. פה שוב ראיתי את גבורת הלוחמים של השריון! גדעון נע ראשון, הטנק שלו נפגע ולא עובר רגע ואני רואה אותו רץ רגלית ועולה בלי היסוס על הטנק השני שאחרי. בתוך כל המהומה הוא שוב נפגע, הוא שוב רץ ועולה על הטנק הבא" (ראה באתר האינטרנט של חטיבה 14 וכן בספרו של בן-ארי (קפוסטה) "לא כל כדור הורג"). רב סרן גדעון גלעדי נפל בקרב בחווה הסינית. באזור הצומת נפלו 87 לוחמים ונפגעו 29 טנקים (מתוך ספרו של אמנון רשף "לא נחדל").

שר הביטחון משה דיין, שהגיע לחווה הסינית למחרת הקרב, היה נרעש והמום ממה שראו עיניו, וכתב בספרו האוטוביוגרפי "אבני דרך":

"... גם אני לא יכולתי להסתיר את רגשותיי. מאות כלי רכב קרבי פגועים ושרופים, קצתם עדיין מעלים עשן. טנקים ישראלים ומצריים בוללים אלה באלה, עשרות מטרים בלבד מפרידים ביניהם... כל טנק שהתקרבו אליו – קיוויית שלא נגלה, מתחת לשחור השרפה, סימני צה"ל. הלב נצבט. הם לא היו מעטים. אינני טירון במלחמה ובמוראותיה, אך כתמונה הזו לא ראיתי – לא במציאות, לא בציור ואף לא בסרטי קולנוע. שדה קטל עצום, משתרע לכל עבר, כמה שהעין משגת... הטנקים, הנגמ"שים, התותחים ומכוניות התחמושת, שרופים, פגועים, הפוכים ומעלים עשן, העידו על קרב האימים שהתחולל כאן." עמירם אזוב סיכם בספרו "צליחה":

"קרבות הצליחה הביאו למהפך במלחמה – לא יימצא מישהו שיטיל ספק בכך – אבל גבו מחיר כבד... במרחב הקרוי 'החווה הסינית' איבדו יחידות שריון, הנדסה, צנחנים ויחידות אחרות מאות לוחמים בלילה שבין 15 ל-16 באוקטובר. בלילה אחד בלבד ספגה חטיבת השריון 14 של אמנון רשף כ-120 הרוגים ו-62 פצועים. זה מספר שיא בתולדות מלחמות ישראל בקרב בודד. בשלושת הימים הבאים היא איבדה 40 לוחמים נוספים. בלילה שבין 16 ל-17 באוקטובר איבד גדוד 890 של חטיבת הצנחנים 41 לוחמים. יותר מ-100 נוספים נפצעו. גדוד 100 (של השריון, ג"ש) שנחלץ לעזרתו איבד 10 לוחמים וספג 20 פצועים." אילן כפיר כתב בספרו "החווה הסינית":

"החווה הסינית – עד לפני שבוע אתר טיולים פסטורלי – נראתה בבוקר 16 באוקטובר כשדה קטל למפלצות הפלדה. לא פחות מ-108 טנקים שרופים היו שם. שלנו ושלם, ולצדם מאות נגמ"שים, ג'יפים, משאיות ועמדות טילים."

ברטי אוחיון תיאר בספרו "נשארנו שם" את

הבוקר למחרת הקרב באופן אישי:

"07:45. הגענו לאזור 'לקקן'. שיירת הגדוד נעצרה... מהכוח המפואר שלנו נותרו בסך הכל חמישה טנקים... הסתכלתי קדימה. רמי מתן ישב על הקרקע החולית לצד הזחל של הטנק שלו וסביבו כמה חיילים. הוא אחז בראשו, הפנה את פניו אל הקרקע והליט אותם בידיו. זו התמונה הראשונה שקלטתי, כאשר ירדתי מהטנק בסיומו של הלילה הארוך בחיי."

הכרה ותודה

נראה שסיפורם של לוחמי השריון בחטיבה 14 ובכוחות שסופחו לה, בקרב החווה הסינית, אבד אי שם במרחבי החול האין-סופיים של מדבר סיני. לא רק שהישראלי הממוצע אינו יודע על קרב הגבורה וההכרעה הזה, אלא גם אותם אלה, שקוראים פה ושם ספרות צבאית, או חבריהם, שסיימו קורסי פיקוד וקצונה בצה"ל, רובם המכריע של אלה, אינו מודע לעוצמתו, חשיבותו, גבורתו וכאבו של קרב השריון בחווה הסינית. בשנים האחרונות חל שינוי מסוים בעניין זה, לאחר שבשנת 2011 פרסם ד"ר עמירם אזוב את ספרו "צליחה", ב־2012 פרסם העיתונאי והסופר אילן כפיר את ספרו "החווה הסינית" וב־2013 פרסם המח"ט אמנון רשף את ספרו "לא נחדל". כך גם האנציקלופדיה החופשית ויקיפדיה נותנת תמונה מלאה של הקרב בערך "החווה הסינית".

למבצע "אבירי לב", היו לא מעט שותפים: יחידות שריון, צנחנים, הנדסה, סירת שקד, תותחנים, נ"מ, צוללנים ועוד, וסיפורם של רובם לא נודע מספיק בציבור. נדמה לי, שמן הראוי הוא, שלוחמי השריון ולוחמים אחרים שנטלו חלק במבצע "אבירי לב" יזכו, שהציבור שעבורו לחמו יכיר את סיפור לחימתם וגבורתם, ובכך מנת חלקם תהיה, לכל הפחות: הכרה ותודה.

היסטוריה מסופרת, נכתבת ומתועדת על ידי בני אדם. משום כך היא יותר סובייקטיבית מאשר אובייקטיבית. לפיכך ההיסטוריה זרועה במקרים שבהם מי שראוי להכרה ותודה – לא זכה בהם, ומקרים אחרים שבהם ההכרה והתודה לא ניתנו לכל השותפים להישג. לוחמי השריון ולוחמים אחרים שנטלו חלק במבצע "אבירי לב" לא חיפשו הרפתקאות, ולא עשו את מה שעשו למען התהילה. הם הוטלו למשימה הכבדה והמסוכנת הזו, ומילאו אותה בנחישות, בעקשנות ובאומץ לב שקשה להעלות על הדעת, וקשה להבינם. המחיר ששילמו היה כבד ביותר – רבים מאוד לא חזרו, רבים אחרים חזרו פצועים בגופם או בנפשם, או בשניהם יחד, פצעים שלא ניתנים לאיחוי וריפוי. חיייהם של כולם ושל בני משפחותיהם, נפגעו במידה זו או אחרת, לתמיד. הכרה ותודה, גם אם ניתנים ומתקבלים באיחור, מעניקים לדעתו טעם, משמעות ונחמה מסוימת למחיר הכבד כל כך, ששילמו ומשלמים הנופלים ומשפחותיהם וכן הפצועים והנפגעים האחרים ומשפחותיהם.

הכרת הסיפור של קרב השריון בחווה הסינית חשובה גם לנו, למי שלא השתתף במלחמת יום הכיפורים. הוא מהווה חלק מההיסטוריה שלנו, ונדבך בפסיפס התקומה של עם ישראל, וזאת לצד אירועים רבים אחרים, שמחים וכואבים כאחד. נראה גם שהתקיימה בו נבואתו של הגנרל הבריטי המהולל אורד צ'רלס וינגייט, ידידו המופלא של העם היהודי, שאמר למפקדיו הבריטים, עוד טרם הקמת מדינת ישראל, שאם יהיו ליהודים כלי נשק והדרכה ראויה, הם יהיו מהטובים שבחיילי אומות העולם. ■

אבירי השריון בחווה

מילים: דבי גודמן וגלוי שריר
לחן וביצוע: שושיה בארי דותן, עיבוד עופר המרמץ*

ציר לכסיקון לפני ארבעים שנה,
יצאנו חרש שינה ארוכה.
מנועים רועמים, סביב דממה,
אויב מלפנים, מאחורינו אמה.

פגז בודד נתן את האות,
נפתח גיהנום עלי אדמות.
אויב מחפר, חולות בוערים,
אש ועשן, זעקות הפצועים.

הגענו לצמת, חזרנו לתפת
לחלץ את מי שנתן.
השחר עליה, כלים בָּערו
ואתם נדמתם אתם.

ציר לכסיקון, ציר טרטור, החוה.
בלילה ארוך וארוך, השינה התקצרה.
על גופותיכם, הצעירים, עטויי השריון, התעלה נחצתה.
גבורים אלמונים, אהובים יקרים - אבירי האמה.

היעד הושג אך המסע עודנו נמשך.
השרשרות לא הפסיקו לנוע, אבק המדבר לא שקע.
עברו עלומינו, גדלו ילדינו, חלפו ארבעים שנה.
מי שהיה שם, ומי שאיננו, נותרנו יחדיו - שינה.

השיר מוקדש ללוחמי גדוד 79 של השריון ולשאר הלוחמים שנטלו חלק בקרב הגבורה בחווה הסינית בליל 15-16 באוקטובר 1973. 122 לוחמים נפלו בקרב. יהי זכרם ברוך.

* אפשר לשמוע את השיר ביוטיוב